

EBH2003. 974

A nem vagyoni kártérítés összegének meghatározásánál a károsult életkora szerint meghatározott életviszonyait is figyelembe kell venni [Mt. 177. § (2) bekezdés].

A felperes keresetében a 2000. június 29-én történt **üzemi balesete** miatt bekövetkezett súlyos sérülése alapján vagyoni kárai és nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

A munkaügyi bíróság ítéletével - egyebek mellett - **3 400 000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte az alperest.**

Az elsőfokú ítéleti tényállás szerint a **felperes az üzemi baleset következményeként elvesztette a látását.**

A munkaügyi bíróság a felülvizsgálati eljárás tárgyát képező nem vagyoni kártérítés mértéke tekintetében az ítéletét arra alapozta, hogy **a teljes vakságot okozó baleset** a felperest 20 éves korában érte, mindennapi életvitele rendkívüli módon elnehezült, kísérő nélkül nem tud közlekedni, kapcsolatai megszakadtak, a balesetből eredően prepszichotikus állapotban van.

A munkaügyi bíróság az „összes” nem vagyoni kár mértékét 5 000 000 forintban állapította meg. A felperes „enyhe súlyú közrehatására” tekintettel 85-15%-os kármegosztást alkalmazott, továbbá **levonta azt az 1 000 000 forintot, amit az alperes a per előtt önként megfizetett.**

Az elsőfokú ítélet ellen mindkét fél és a beavatkozó fellebbezett. Az alperes és a beavatkozó fellebbezése a kármegosztás arányának 50-50%-os megállapítására és a nem vagyoni kár mértéke csökkentésére irányult, a felperes a nem vagyoni kártérítés 8 000 000 forintra felemelését kérte.

A megyei bíróság ítéletével a háztartási járadék összegét 8500 forintra, a nem vagyoni kártérítés mértékét 5 000 000 forintra felemelte, az egyéb marasztalások tekintetében az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság által megállapított kármegosztással és annak arányával, különös figyelemmel az **alperes súlyos munkavédelmi szabályszegésére.** A nem vagyoni kártérítést illetően értékelte, hogy a felperes tanulási, szórakozási és párválasztási, családalapítási esélyei a baleset következményeként korlátozottabbá váltak. A másodfokú bíróság a nem vagyoni kártérítést az ítélelhozatali érték- és árviszonyok alapján állapította meg.

A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet „megváltoztatásával” a nem vagyoni kártérítés 8 000 000 forintra felemelését kérte. Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti a Ptk. 355. § (4) bekezdését és az Mt. 177. § (2) bekezdését, mert a megállapított nem vagyoni kártérítés nem alkalmas a felperes kiegyensúlyozott, teljes értékű felnőtté válásának biztosítására, és a csökkent munkaképességhez igazodó életpálya módosításra. Ennek alátámasztására hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság egy korábbi határozatával, hasonló sérülést okozó baleset alapján megítélt nem vagyoni kártérítés mértékére, amelynek az akkori árakat figyelembe véve a felperesnek

megítélnél jóval nagyobb volt a vásárlóértéke, figyelemmel a megnövekedett árakra. A felperes szerint az ítélethozatalkori értékviszonyokat figyelembe véve a megítélt összeg nem áll arányban a felperest ért kirívóan súlyos károsodással.

A Legfelsőbb Bíróság a Pp. 270. § (2) bekezdés *ba*) pontja alapján elrendelte a jogerős ítélet felülvizsgálatát.

Az alperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és elsődlegesen a felperes 50%-os mértékű közrehatásának, az ennek megfelelő mértékű kármegosztásnak a megállapítását, másodlagosan a munkaügyi bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság az Mt. 174. § (3) bekezdését megsértve csak a kár egy részére állapított meg kármegosztást, továbbá félreérthetően döntött a nem vagyoni kártérítésről, mert a felek között azóta is vitatott, hogy a megítélt 5 millió forintba beszámít-e az alperes által már korábban teljesített 1 millió forint. Sérelmezte a részleges pernyertessége ellenére perköltségben marasztalását. Fenntartotta a fellebbezésben is kifejtett álláspontját arról, mely szerint elfogadható a felperes által kért 8 millió forint „reparációs összeg”, de csak akkor, ha a kármegosztás 50-50%-os aránya kerül megállapításra. Arra is hivatkozott, hogy a bíróságoknak a jogalap tekintetében közbenső ítéletet kellett volna hozniuk, a részítélettel „feldarabolták” a pert.

A felperes a csatlakozó felülvizsgálati kérelem tekintetében előterjesztett felülvizsgálati ellenkérelmében a felülvizsgálati kérelmében előadottaknak helyt adó határozat hozatalát kérte.

A felperes felülvizsgálati kérelme az alábbiak szerint alapos, az alperes csatlakozó felülvizsgálati kérelme alaptalan.

A Pp. 149. § (1) bekezdése alapján nem volt akadálya annak, hogy a perben eldönthető egyes követelések elkülönítve kerüljenek tárgyalásra, erről a munkaügyi bíróság pergazdaságossági szempontok alapján jogszerűen dönthetett.

A munkaügyi bíróság a kármegosztás 85-15%-os arányát a bizonyítékok, különösen az igazságügyi munkavédelmi szakértőnek a balesethez vezető súlyos alperesi mulasztásokra vonatkozó szakvéleménye alapján határozta meg [Pp. 206. § (1) bekezdés, Mt. 174. § (3) bekezdés], ezzel a másodfokú bíróság egyetértett, és a háztartási járadék vonatkozásában az elsőfokú ítéletet megváltoztató döntésében ezt figyelembe is vette. Az alperes felelősségét, a kármegosztás arányát nem érinti az a körülmény, hogy **a felperes a segítségnyújtás szándékával nyitotta ki a csapot a gépen, mivel műszaki hiba miatt a gép nem jelezte a nyomást. A szakértői vélemény szerint a szabálytalanul kialakított zsírtalanító gépen hiányzott a nyomásmérő, a folyadékszintjelző és a visszafröccsenés elleni védelem. Mindezek közvetlen okozói voltak a balesetnek.**

A nem vagyoni kártérítés tekintetében nem lehetséges kármegosztás nem vagyoni hátrány keletkezése esetén - a jogalapot jelentő személyiségi jogsértésre tekintettel - nincs olyan összegszerűen kifejezhető kár, amelynek egy része a károsultra hárítható lenne. Ezért a nem vagyoni kártérítés mértéke meghatározásánál a kármegosztás figyelmen kívül hagyására az alperes alaptalanul hivatkozott. Mindemellett a nem vagyoni kártérítés megállapítása körében az összes körülményt mérlegelni kell.

A perbeli esetben az alperes a felperesnek a legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez való személyhez fűződő alapjogát sértette meg (Alkotmány 70/D. §), és sérült a 20 éves felperes személyisége szabad kibontakozásához való joga is.

A nem vagyoni kártérítés a személyhez fűződő jog megsértéséért járó felelősség alakzata, olyan jogvédelmi eszköz, amelynek rendeltetése és célja a személyiségi értékek védelme. A nem vagyoni kártérítés legfőbb funkciója a kompenzáció, azaz az elvesztett életlehetőségeket helyettesítő, az elszenvedett fizikai és lelki sérelmeket kiegyensúlyozó, azok helyett másnemű előny nyújtása.

A nem vagyoni kártérítés összecszerúségét alapvetően az határozza meg, hogy a hátrányoknak más nemű, körülbelül egyenértékű előnnyel, pénzzel történő kiküszöbölésére és kiegyensúlyozására legyen alkalmas, szükséges, és elegendő [34/1992. (VI. 1.) AB határozat III/2. pont]. A pénzbeli nem vagyoni kártérítésnek olyan mértékűnek kell tehát lennie, hogy az egyedi tényállás alapján a személyiségi jogsérelem és annak következményei miatt előállott hátrányt kompenzálható mértékben az adott ár- és értékviszonyok keretei között elérje. Ennek során figyelemmel kell lenni a méltányosságra és a mértéktartásra.

A bíróságok a nem vagyoni kártérítés összegét az elbírálás idején érvényesülő ár- és értékviszonyokra hivatkozással állapították meg. Ennek során az adott károsodás következményeit illetően a konkrét testi és lelki következményeket értékelték, az adott tényállás mellett nem tulajdonítottak azonban kellő jelentőséget a felperes megváltozott életviszonyainak, amelynek figyelembevételére a fokozott védelemre érdemes személyiségi joga megsértését kompenzáló nem vagyoni kártérítés megállapításánál nem mellőzhető.

Az igen fiatal és egészséges felperest ért súlyos baleset következményei a hátralévő életében fennmaradnak, a felperest arra kényszerítik, hogy a megváltozott adottságaihoz igazodó, jelentősen korlátozott életet éljen akkor, amikor kortársai számára a tanulásban, a munkavégzésben, anyagi következményekben - és hozzá kapcsolódóan az emberi kapcsolatokban, családalapításban - szélesebb, sokirányú lehetőségek nyílhatnak. Nincs az életnek olyan területe, ahol a sérülés jellegére tekintettel a felperes nem szenvedett volna hátrányt. Bizonytalan, hogy a jövőben a kiszolgáltatottsága csökkenhet-e.

A Legfelsőbb Bíróság valamennyi tényező együttes vizsgálata során arra a következtetésre jutott, hogy a másodfokú bíróság által 5 000 000 forintban megállapított nem vagyoni kártérítés - amelyet a jogerős ítélet rendelkező részéből kitűnően az alperes által már korábban megfizetett összegben felül ítélt meg - **nem áll arányban az elszenvedett sérelemmel.** Az elszenvedett sérelemért körülbelül egyenlő másnemű előny nyújtására **a Legfelsőbb Bíróság további 1 500 000 forint nem vagyoni kártérítést állapított meg,** utalva arra is, hogy (a fellebbezésében és a felülvizsgálati kérelmében) az alperes sem találta aránytalanul túlzottnak az adott követelést.

A másodfokú bíróság a feleket terhelő perköltséget illetően a Pp. 81. § (1) és (2) bekezdése figyelembevételével törvénysértés nélkül határozott akként, hogy a másodfokú eljárási költségeiket a felek maguk viselik. Ebben a körben az alperes alap nélkül hivatkozott jogszabálysértésre.

A kifejtettek alapján a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet abban a részében, amelyben a másodfokú bíróság a nem vagyoni kártérítés mértékének 5 000 000 forintra felemelésén túl helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletének a további nem vagyoni kártérítés megfizetésére irányuló keretet elutasító rendelkezését, hatályon kívül helyezte, és kötelezte az alperest, hogy **fizessen meg a felperesnek további 1 500 000 forint nem vagyoni kártérítést.** A kármegosztás és a perköltség tekintetében az elsőfokú ítéletet helybenhagyó jogerős ítélet hatályában fenntartotta, ezt meghaladóan nem érintette [Pp. 275. § (3) és (4) bekezdés].

Az alperest - pervesztessége arányát figyelembe véve, továbbá arra is tekintettel, hogy csatlakozó felülvizsgálati kérelme a jogalapot és érintette - a Pp. 81. § (1) és (2) bekezdése **alján kötelezte a felperes felülvizsgálati eljárási költsége (125 000 forint ügyvédi munkadíj, 4887 forint készkiadás, és 11 642 forint útiköltség), valamint a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 3. § (3) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére.** (Legf. Bír. Mfv. I. 10.782/2003/4. sz.)

(Megjelent: Legfelsőbb Bíróság határozatainak hivatalos gyűjteménye 2003/2.)